

Anette Grønning, lektor, ph.d.
Institut for Design, Medier og Uddannelsesvidenskab
Syddansk Universitet (SDU)
E-mail: ahg@sdu.dk

Danske avisers visuelle fremstilling af aldring, digitale teknologier og sundhed 2017-2022

I projektet *Democracy and Demography: Healthy Ageing in a Digital World (HAIDI)* arbejder jeg sammen med nordiske forskere fra Lunds Universitet og University of Eastern Finland. Projektet er en del af forskningsprogrammet *Future Challenges in the Nordics* med økonomisk støtte fra Kamprad Family Foundations. Projektet afsluttes i efteråret 2026, og jeg står for den danske del (i perioden 2022-2025 sammen med postdoc Amalie Søgaard Nielsen, SDU).

I min præsentation fremlægger jeg udvalgte data fra projektet, herunder en multimodal analyse af danske avisers dækning af emnet ”ældre borgere (75+), digitalisering og sundhed” i form af billeder, illustrationer og tekst (overskrifter og billedtekster). Analysen omfatter indhold fra fem danske aviser (*Politiken, Ekstra Bladet, JydskeVestkysten, Nordjyske og Fyens Stiftstidende*) i perioden 2017-2022 og fokuserer på, hvordan digitalisering diskursivt danner ramme om aldring og sundhed. Samtidig sættes de ældre borgere i centrum, og der stilles spørgsmål om deres repræsentation og synlighed. De overordnede forskningsspørgsmål er: Hvordan skildres ældre borgere (75+) i danske avisartikler om aldring, digitalisering og sundhed? Og hvilke analytiske konsekvenser har disse fremstillinger for ældre borgere, deres inklusion og trivsel?

Analysen skal ses i lyset af billeders stigende rolle i det moderne samfund, ofte omtalt som *the visual turn* eller *the pictorial turn* (Mitchell, 1994; 2015), som betegner et teoretisk og metodologisk skifte fra det sproglige paradigme mod en kritisk og omfattende undersøgelse af billeder. Med udgangspunkt i Kress & van Leeuwen (2021) arbejder vi særligt med *the representational metafunction* omfattende mennesker, steder og objekter i billeder, og stiller det

grundlæggende spørgsmål: ”Hvad handler dette billede om?” Analysen rummer fire dimensioner: (1) repræsentation af teknologi, (2) forholdet mellem målgruppen og teknologi, (3) interne relationer i billedet og (4) aktive versus passive aldrende kroppe.

En af konklusionerne er, at aviserne bringer et meget begrænset antal billeder af ældre inden for rammen af digitalisering og sundhed. Set fra vores perspektiv bliver det begrænsede antal billeder, der skildrer ældre borgere i relation til sundhed og digitale teknologier, analytisk produktivt snarere end blot en metodologisk begrænsning. Manglen på alternative fremstillinger inviterer til refleksion over, hvorfor visse visuelle motiver gentages, eksempelvis billeder af aktiv aldring, der fuldstændigt udelukker teknologi, mens andre forbliver sjældne, såsom fremstillinger af ældre borgere, der anvender digitale teknologier som integrerede og nyttige elementer i hverdagen.

Med min præsentation ønsker jeg at åbne en diskussion om de institutionelle, professionelle og normative antagelser, der former mediefremstillinger af aldring, teknologi og sundhed, samt om det ikke-realiserede visuelle potentiale. Afslutningsvis perspektiverer jeg til projektets svenske materiale fra aviserne *Dagens Nyheter*, *Aftonbladet*, *Göteborg-Posten*, *Sydsvenska Dagbladet* og *Västerbottens Kuriren*.

Referencer

- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2021). *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. Routledge.
- Mitchell W.J.T. (1994) *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*, Chicago, London: The University of Chicago Press
- Mitchell W.J.T. (2015) *Image Science: Iconology, Visual Culture, and Media Aesthetics*, Chicago, London: The University of Chicago Press.

Bio: Anette Grønning er lektor ved Medievidenskab, Institut for Design, Medier og Uddannelsesvidenskab, Syddansk Universitet. Jeg forsker primært i hvordan digitale beskeder (e-mails, sms, chat, snapchat) påvirker relationen mellem professionel og ikke-professionel, fx mellem læge og patient, social- og sundhedsassistent og borger, medarbejder og kunde, lærer og elev.